

Forfatter: Holte, Anna

Titel: BREV TIL: Strøm, Emma FRA: Holte, Anna (185u-07-15)

Citation: Holte, Anna : "BREV TIL: Strøm, Emma FRA: Holte, Anna (185u-07-15)", i *Breve fra og til en Skuespillerinde*, v. Thaning & Appels Forlag, s. 115. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002150180-000-shoot-L0021501800000010.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Breve fra og til en Skuespillerinde

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Anna til Emma.

Dresden den 15tende Juli 185.*

Jeg har seet og hørt Devrient! Jeg har seet og hørt Davison! Med andre Ord, jeg har seet og hørt de to største dramatiske Kunstnere, som Europa for Øieblikket besidder. Davison saae jeg som Othello, Emil Devrient som Hamlet og Marquis Posa i Don Carlos. Blot for at see denne Sidste som Marquis Posa, vilde jeg gjerne være gaaet fra Kjøbenhavn til Dresden, Belterne fradragne. Du gjør Dig intet Begreb om den mesterlige Udførelse, som denne Rolle fik. Tænk Dig et Ideal af Skjønhed, med den reneste, ædleste Profil, med mørkeblaae, dybe, sværmeriske Øine, med den finest tegnede Mund, med den stankeste og dog mandigste Figur, og Du seer Emil Devrient! Han er en halvtredssindstyve Aar, men seer paa Scenen ud, som om han kun var Tredive. Hans Organ er lidt nasalt, men ham klæder det, ja, jeg kunde ikke tænke mig ham uden netop med denne lille Feil, som s. 116hos ham bliver et Fortrin, fordi han har den. Aldrig kan og vil jeg glemme Emil Devrient i den berømte Scene med Philip, hvor Marquis Posa staaer som en ideel Forfægter af Menneskerettighederne, og hvor han tilsidst knælende udbryder: „Geben Sie Gedankenfreiheit!“— Ak Emma, denne Scene er storartet fra Schillers Haand, og Emil Devrient har forstaaet at gjøre den endnu større. Da Philip senere i Samtalen udbryder betragende Marquis Posa:

„Ich habe solch einen Menschen nie gesehen.“ —

udbrød jeg uvilkaarligt i mit Indre:

„Ich habe solch einen Künstler nie gesehen.“ —

Ja, ved at see og høre ham føler jeg først ret, hvor stor en Kunstner kan gjøre Kunsten, og hvor stor Kunsten kan gjøre en Kunstner. Og jeg føler en dyb Glæde, men en endnu dybere Melancholi. Glæde, ved Tanken om at have indviet mit Liv til en saa ophøiet Kunst, der formaaer at gribe og røre Gemytterne, der formaaer at legemliggjøre de store Digteres aandelige Skabninger; Melancholi, ved Tanken om min egen Afmagt, mine svage Evner og Tvivl om mit virkelige Talent for denne Kunst. Ved at see en saa stor Kunstner gribes man baade af Begeistring og Fortvivlelse, man begeistres til at stræbe og kjæmpe for at naae et saa ophøiet Maal, men man fortvivler ved Tanken om det Frugtesløse i Kampen for det Uopnaelige.

Davison har langtfra begeistret mig saameget som Devrient. Det forekommer mig, at Davison ofte gaaer s. 117udenfor Skjønhedslinien, at han søger at vække Effekt ved falske og ofte outrerede Midler. Det er det, som i mine Øine gjør Devrient saa stor, at hans Spil er gennemtrængt af Idealet. Han forstaaer ved sit Spil at vække alle Ens bedre og ædlere Tanker, man glemmer det reent Menneskelige i Ens Natur, og føler kun det Store, det Skjønne, det, som er Guddomsgnisten i Mennesket.

I Hamburg beundrede vi Jungfernstieg og de smukke Alsterbassiner, vi gjorde en yndig Seiltour over til Uhlenhorst, der er et af de smukkeste Punkter i Nærheden af Hamburg. I Berlin er der ingen Omegn at beundre, der maa man indskrænke sin Beundring til de store Steenbygninger, der repræsenteres af de kongelige Slotte, Billedgalleriet og Operahuset. I Sidstnævnte hørte vi Lor\$\$\$ings „Zaar und Zimmermann“ meget middelmaadigt udført, men Operaens største Berømtheder vare borte og gave Gjæsteroller i andre Dele af „das grote deutsche Vaterland“, begrundet derpaa var Operaen for Øieblikket kun svagt recruiteret.

Vi boe her i Dresden i Hôtel Bellevue, der ligger ved Elben i Nærheden af Hoftheatret. Dette er en særdeles smuk Bygning, der ligger isoleret paa en stor Plads ligeoverfor den katholske Kirke. Udenfor Logerne løbe i alle Etagerne Gallerier, hvilket især om Sommeren er en stor Behagelighed, thi man kan da i Mellemakterne opholde sig i Disse.

Vi have foretaget flere deilige Udflugter i dets. 118sachsiske Schwei\$\$\$*. Et comiskeller vel snarere ubehageligt Tilfælde, der mødte mig der, maa jeg fortælle Dig.

Her i Dresden forstaaer Ingen Dansk, og Harriet og jeg have derfor med den største Frihed talt om og bedømt Mennesker og Gjenstande, sikre, ved den faste Overbeviisning, at Ingen forstod os. For tre Dage siden toge vi med et af de smaae Elbdampskibe ned til Schandau, hvorfra Onkel havde bestemt, at vi skulde gjøre nogle Fodtoure til de smukkeste Partier omkring dette Badested. Harriet og jeg sade paa Dækket, der var overfyldt af Passagerer. Tante, der ikke befandt sig vel, var gaaet ned i den lumre Kahyt; for at blive endnu daarligere, tænkte jeg. Onkel og Erik stode i Agterenden med en Lommekikkert, og betragtede beundrende Kysten. Ligeoverfor Harriet og mig sad en ung, blond Mand, indhyllet i et skotsk Reiseschwavl, vi antog ham Begge for en Englænder, især da han ivrigt var beskjæftiget med at læse Bædeker.

„Det er mærkeligt, hvor de fleste Englændere dog ligne hverandre,“ bemærkede jeg, „naar Du nu vil betragte dette ret smukke Exemplar, der sidder ligeoverfor os, saa vil Du omtrent see de samme Lineamenter i hans Ansigt, som vi have seet hos alle de Englændere, vi have mødt i Hamburg, Berlin og Dresden.“

„Synes Du egentligt, at vor Gjenbo er smuk?“ spurgte Harriet.“

„Ja smuk af en Englænder at være, ja lidt sløv, s. 119 lidt stupid seer han ud, eller for at udtrykke mig mere poetisk, saa vil jeg sammenligne ham med Galathea førend Pygmalion havde indblæst denne Billedstøtte Liv.“

Englænderen vedblev roligt at læse, idet han bladede om i Bogen, hævede han Hovedet, og lod blot et Secund et Par drømmende, blaae Øine hvile paa mig, men i det næste Secund var han atter fordybet i sin Reisebog.

„En saadan Englænder,“ sagde Harriet leende, „kunde ligesaa gjerne være bleven hjemme og læse i en Bædeker eller Reichardt liggende paa en blød Sopha, thi vil Du bemærke, Anna, han har ikke paa hele Veien hævet sit Hoved fra Bogen, men, imedens vi passere de smukke Punkter og see disse, saa læser han om dem i Bogen og seer dem ikke.“

Ved Synet af et sjeldent smukt Barn, en lille Dreng paa en 5 à 6 Aar, blev vor Samtale ledet hen paa, hvad man egentligt forstod ved Begrebet Skjønhed, og vi kom derved til gjensidigt at beskrive hinanden vort Ideal af mandlig Skjønhed. Harriets var mørk, med regelmæssige Træk, sorte Øine og en atletisk Bygning.

(„Et stærkt Bryst med en stor Syngestemme,“ lagde jeg skjelmst til.)

„Og nu dit Ideal Anna?“ spurgte Harriet.

„Naar jeg skal tænke mig en i Sandhed smuk Mand,“ sagde jeg, „saa maa han først og fremmest ikke være smuk.“

s. 120 „Hvorledes,“ udbrød Harriet, „hvad er det for en Paradox.“

„Nei,“ vedblev jeg, „han maa ikke være smuk, ikke have disse stive, kjedelige, regelmæssige Ansigtstræk, som for Exempel vor engelske Gjenbo har, han skal være høi, dog ikke for høi, thi der er sjeldent den rigtige Symmetri i Legemets Forhold, naar Høiden er for stor.“

„Ah,“ udbrød Harriet leende, „Du vil altsaa dog have, at hans Figur skal Dære smuk!“

„Ja Figuren skal nære symmetrisk, Hænder og Fødder ikke for store, men heller ikke for smaae, Brystet kraftigt bygget, for Syngestemme dispenserer jeg, naar blot Talestemmen er blød og behagelig.“

„Der seer Du, Anna, Du fordrer ogsaa Skjønhed.“

„Nei, ikke Skjønhed i den Forstand Du mener,“ svarede jeg, „thi hans Ansigt behøver ikke at være smukt, hans Træk maae gjerne være uregelmæssige, hans Haar maa gjerne, ja det maa gjerne være rødt,“ —

„O Himmel,“ afbrød Harriet mig, „i Aanden seer jeg hvilken titiansk Skjønhed, Du engang faaer til Livsledsager.“

„Ja, hans Haar maa gjerne nære rødt, kun fordrer jeg, at Udtrykket i hans Ansigt, og det hele Indtryk, som han gjør paa mig skal være saaledes, at jeg ikke med Bestemthed skal kunne sige, hvorledes hans enkelte Ansigtstræk see ud, men, at jeg kan søle, at dette Ansigt med alle dets mulige Mangler for mig indeholder den største Fuldkommenhed.“

s. 121 Denne Gang, nei, jeg tog ikke fejl, hævede Englænderen pludseligt sit Hoved, og saae paa mig med et halvt forundret, halvt overrasket Blik. Jeg blev blussende rød; skjøndt jeg var overbeviist om, at han umuligt kunde have forstaaet, hvad jeg havde sagt, saa var jeg dog ængstelig for, at hans Opmærksomhed var bleven vakt ved den begeistrede Tone i min Stemme. I det Samme kom Onkel hen til os, og bad os om at gaae ned til Tante, der ønskede nogle Draaber, som Harriet havde i sin Reisetaske.

Da vi nogen Tid efter kom op af Kahytten, havde vi formaaet Tante til at følge med os, for at hun ogsaa skulde nyde godt af Udsigten; da vi nærmede os den Plads, som vi tidligere havde indtaget, saae jeg til min store Overraskelse Onkel i Samtale med Englænderen. Jeg vidste, at Onkels Engelske var et spædt Barn, der ikke kunde gaae alene, derfor nærmede jeg mig for at høre paa denne Samtale, og for at staae Onkel bi, der hvert Øieblik altid manglede det vigtigste Ord i den simpleste Sætning. Denne Erfaring havde jeg fra table d'hôte i Dresden, hvor Onkels Nabo var en Englænder, og med hvem han førte en Samtale, ved hvilken jeg altid maatte gjøre Tjeneste som en levende Ordbog. Men hvilken Pen formaaer at skildre min Forfærdelse, hvilke Ord kunne udtrykke min Rædsel, da jeg hører Onkel tale Dansk, — og Englænderen, vor formodede Englænder svare ham paa Dansk, og det med en ægte kjøbenhavnsk Accent.

s. 122 Onkel presenterede Englænderen for os: „Herr Candidat juris, Frederik Storm.“

Aldrig har en Storm, den heftigste Orcan kunnet gjøre et mere ubehageligt Indtryk paa mig end denne juridiske Candidat, Frederik Storm.

Jeg tilkastede ham et harmfuldt Blik, han forekom mig som en Tyv, der havde frastjaalet mig et mig dyrebart Klenodie.

„Hvor ubehageligt," hviskede Harriet rødmende til mig, „hvem kunde ogsaa ane, at han var Dansk, tænk, at han har hørt hvert Ord af vor Samtale, nei, jeg forgaaer af Skam."

„Og jeg af Vrede," udbrød jeg ligeledes sagte, idet jeg bøiede mig over Rælingen af Skibet, saa kun Harriet kunde høre mig, „jeg finder det lavt, feigt, uædelt af ham, saaledes at have beluret vor Samtale."

„Man kan ikke sige, at han har beluret vor Samtale, vor er ene Skylden, vi burde ikke saa ugeneert have benyttet vort eget Sprog, det er en Lærepenge for Fremtiden, og maaskee," tilføiede Harriet beroligende, „har han heller ikke hørt efter."

„Jo, det har han," udbrød jeg harmfuldt, „jeg opfangede et af hans Blikke, der nu tydeligt viser mig, at han hørte efter, jeg taler ikke et Ord med ham, gid han vilde gaae iland ved en af de første Stationer."

Men Candidat Storm gik ikke iland, men tog ogsaa til Schandau, ja ikke alene til Schandau, men han havde listigt forstaaet at vinde Onkels Interesse, s. 123 og Onkel indbød ham til i Fælledsskab med os at foretage nogle Fodtoure, og han. det Umenneske, modtog denne Indbydelse.

For at bøde paa min Ordknaphed udviklede Harriet en uendelig Veltalenhed ligeoverfor Storm. Han fortalte til Gjengjæld en Deel om Paris, fra hvilken By han netop kom, og hvor han havde opholdt sig et halvt Aar. Jeg hørte ikke efter, da jeg, for at vise ham mit Mishag, betragtede ham som en levende Reisebeskrivelse.

Han tilkastede mig et Par Gange et Blik, der halvt udtrykte Spot, halvt Medlidenhed. Alt mit Blod var i Oprør.

I Schandau tog Storm ind i det samme Hôtél, som vi. Harriet var ganske indtagen i ham. „Veed Du, Anna, han synger!" begyndte hun, da vi stode i vort fælleds Soveværelse, der vendte ud mod Elben.

„Det er jo deiligt," svarede jeg, „saa kunne I synge Duetter sammen."

„Jeg gad vide, om her er et Claveer i Huset," udbrød Harriet pludseligt.

„Du kan jo forhøre ad, er her et Claveer, da kunne Du og Storm passende synge Duetter, imedens vi Andre gjøre Fodtoure, saa befrier Du mig fra hans ubehagelige Selskab."

Men uheldigviis var der intet Claveer i Hôtellet.

Paa Fodtouren valgte jeg Erik til min Cavaleer, Storm bød Harriet Armen ved alle farlige Steder, s. 124 hvor man skulde passere Broer, Steenlag, etc. — Onkel og Tante kom altid langt bag efter os Andre.

Af Harriet havde Storm hørt, hvem jeg var, og om min Livsstilling, og igaar paa vor sidste Fodtour, søgte han at indlede en Samtale med mig, idet han begyndte at tale om den Glæde, han følte, ved personligt at have gjort Bekjendtskab med en Dame, hvis Talent han i Fremtiden skulde nyde godt af.

Ikke uden et Anstrøg af Bitterhed svarede jeg: „De kan idetmindste rose Dem af paa en særegen Maade at have gjort mit Bekjendtskab, om De end ikke kan føle Dem stolt af denne Maade."

„Hvorledes Frøken, hvad mener De?" spurgte han, idet han faae paa mig, med disse blaae, halvt støve, halvt drømmende Øine.

„Jeg mener," svarede jeg hurtigt, rødmende af Harme og Undseelse, „at De strax, Herr Candidat, burde have givet tilkjende, at De var Dansk, da De hørte, at vi betragtede Dem som en Fremmed."

„Vilde det ikke have været en Dristighed, saaledes uden videre at trænge sig ind i to Damers Samtale?" spurgte han smilende.

„Jeg foretrækker Dristighed for Feighed, og det er feigt at lure."

Ved disse mine sidste Ord standsede jeg, og saae op paa Storm. Jeg gjenkjendte ikke hans Ansigt. Det drømmende Udtryk i hans Ørne var vegen Pladsen for et vredt, bestemt, ja straffende Blik, og i en sagte, men s. 125 tydelig Tone sagde han: „Frøken, De er Dame og meget ung." —

„Mener De dermed, at jeg er utilregnelig?" spurgte jeg.

„De har sagt disse Ord, ikke jeg," svarede han, „De er endnu kun et Barn, men vogt paa Deres Ord i Fremtiden."

„Vil De dermed sige, at De af Medlidenhed med min Ungdom tilgiver mig de formastelige Ord, som jeg efter Deres Mening har talt?"

Holte, Anna , *Breve fra og til en Skuespillerinde*,

„Frøkenen har en hurtig Opfatningsevne," svarede han, idet han høfligt bukkede for mig.

Nu kom Erik og Harriet. Den Sidste havde plukket en Bouquet Markblomster, som hun viste Storm, og han begyndte at botanisere med hende, og lære hende de latinske Navne paa flere af Blomsterne. Jeg sluttede mig til Erik, men mine Kinder brændte, og mit Hjerte bankede paa hele Veien.

Storm er et Menneske, som jeg kunde komme til at hade, hade, nei, det vilde være formeget, en saadan Følelse er han ikke engang værd, thi den, man hader, har dog en Betydning for En, og jeg vil ikke indrømme ham den ringeste Betydning, han skal lide Glemselens Død, thi at blive glemt er den største Foragt, man kan vise et Menneske. Heldigviis er han nu reist directe til Kjøbenhavn, og jeg haaber, at jeg ikke oftere i Fremtiden skal træffe sammen med ham. Blodet farer op i mine Kinder, hvergang jeg tænker paa det Blik, som s. 126han tilkastede mig. Da han tog Afsked denne Morgen, listede jeg mig som tilfældigt ud af Værelset, og jeg kom ikke tilbage, førend jeg gennem Jalousiet i mit Sovekammer havde overbeviist mig om, at han var kjørt bort. Da trak jeg først Veiret frit, og for at give mine Tanker en behageligere Retning, greb jeg Pen og Papir, og skrev til Dig.

Jaften skulle vi til Concert paa den brühlske Terrasse, iovermorgen gaaer Reisen til Prag. I Wien skal Du atter høre fra

din Anna.